

Budapestre vonatkozó ujságcikke

708

Szerző:

Cifka Peter

Hely:

Cím:

FERENCZY ISTVÁN, IZSÓ MIKLÓS
ÉS STRÓBL ALAJOS JUBILEUMA

Idő:

1956

Forrás:

Személy:

Helyszám:

(Hely)

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Kalász utca 1456.

1956. 11.

Három nagy magyar szobrász jubileumát ünnepli a Szépművészeti Múzeum szoborcsarnokában rendezett emlékkiállítás: *Ferenczy István* halálának 100., *Izsó Miklós* születésének 125. és *Stróbl Alajos* születésének 100. évfordulóját. A kiállítás a lehetőségekhez képest teljes képet nyújt a három mester művészetéről, s ezzel egyben felvázolja a magyar szobrászat majd egy évszázados útját is.

Ferenczy Istvánt joggal nevezhetjük a magyar szobrászat és művészi öntudat első képviselőjének. Mint vándorló lakatoslegény került szülővárosából, Rimaszombatból Bécsbe, ahol megismerkedett a szobrászat elemeivel; itt érlelődött meg benne az elhatározás, hogy szobrász lesz. Akadémiai ösztöndíjjal került Rómába, hogy a kor két ünnepe mellett mestere, Thorwaldsen és Canova mellett tovább képezze magát. Innen, Thorwaldsen műhelyéből küldte haza első alkotásait, *Csokonai* mellszobrát és *A szép mesterségek kezdete* című jelképes márványszobrot. Hazatérése után kapcsolatba lép a kor vezető íróival, elsősorban Kazinczy Ferencsel. Ferenczy István korszakos jelentősége elsősorban abban rejlik, hogy elsőnek tekintette nemzeti ügynek a képzőművészetet, a szobrászatot az iparszerűség kereteiből a művészet rangjára emelte és tudatosan törekedett arra, hogy a képzőművészet is részt vegyen a reformkor írók vezetete harcában. A nemzet történetének nagyjait akarja

márványba faragni, hogy kortársai elé példának állítsa őket. Nem minden tervét kísérte a siker, így nagy álma, a Mátyás-emlékmű sem valósulhatott meg. Pénztelenség és értelmesség akadályozta útját, de gátat jelentett felkészültségének fogvatartóssága is, és az, hogy mindvégig mereven ragaszkodva a klasszicizmus szabályaihoz, nem értette meg a jelentkező romantika újszerűségét. Élete utolsó éveit családott visszavonultságban töltötte szülővárosában, ott is halt meg, 1856. július 4-én.

Szobrászi munkája mellett sokat fáradozott azon, hogy megteremtse a magyar szobrászat fejlődésének technikai előfeltételeit. Évekig kutatott a megfelelő hazai márvány után, bronzöntőműhelyt szervezett, szobrásziskola alapításáért agitált. Szép portréi és érmei mellett, a nemzeti művészet megteremtéséért folytatott fáradozása mellett munkájával írta be nevét a magyar művészettörténet hősei közé.

Izsó Miklós, szobrászatunk másik nagy klasszikusa, Rimaszombaton mint kőfaragólegény dolgozott a családott Ferenczy István mellett. Végigküzdötte a szabadságharcot, buzdosott, majd Ferenczy mellől Bécsbe, és a bécsi magyar egyetemi ifjúság támogatásával Münchenbe, az akadémiaira került. Első sikerét, a *Búsuló juhással* aratta. Ha-

zaterése után, a kor nyomasztó viszonyai közepette, legszebb terveit nem tudta valósággá érlelni. De vázlataival — elsősorban a táncoló parasztokkal — rémekműveket alkotott. Arasznyi terrakottafiguráiban csodálatos frissességgel és biztonsággal ragadta meg a magyar parasztság alkátát, habitusát. Alakjaiban a művészet nemzeti jellege olyan klasszikus szinten valósul meg, mint Petőfi költeményeiben vagy Arany *Toldijában*.

Debrecenben levő *Csokonai* szobra legszebb köztéri szobraink közé tartozik, bár a kivitelezett mű — nyilván a szoborbizottság aggályoskodása miatt — alatta marad a vázlat elevegségének. Két másik nagyméretű szobrát korai halála miatt nem tudta befejezni; a szesedi *Dugonics-* és a budapesti *Petőfi*-szobrot tanítványa, *Huszár Adolf* fejezte be az eredeti tervtől némileg eltérő szellemben. Izsó terrakotta-remekművei mellett számos jelentős portrét is készített. Legszebb ezek közül talán *Almásy-Balogh Pál* mellszobra.

Stróbl Alajos legtermékenyebb és ugyanakkor legsokrétűbb, leg-problematikussabb művészeink közé tartozik. Pályája sima és sikerekben gazdag. A bécsi Akadémián alapos és biztos mesterségbeli felkészültséget szerzett, s egészen fiatalon virtuóza lett művészetének, ahogy ezt az alig huszonkét éves korában mintázott pompás, fiatalosan bátor terrakotta *Önarckép* bizonyítja. A kiállítás elsősorban mint az arcmások művészet mutatja

be — életművének javát ezek teszik. Néhány alkotása, mint például a *Fiatalság* nő mellszobra vagy az *Olasz tiszt* képmása a műfaj remekei közé tartozik. Biztos művészi érzéke még a reprezentatív igényű műveknél is megővta attól, hogy felületes és külsőséges legyen, a pompázatos és hivalkodó járulékokat — mint például a díszmagyart *Szilágyi Dezső* szobrán — minden virtuóz megoldás mellett is alá tudta rendelni az ember ábrázolásának.

Művészetének másik jelentős részéről, emlékműszobrászatáról a kiállítás, természetesen, nem tudott képet nyújtani. De hát emlékműveinek nagy része nem is szorul különösebb bemutatásra, hiszen szobrai ott állnak a tereken és utcákon mindenki szemelőtt: *Arany János* emlékműve a Múzeumkertben, *István király* lovasszobra a Halászbástyán, *Dobó Istváné* Egerben — hogy csak néhányat említsünk nagyméretű szobrai közül. Legmegkapóbb alkotása talán a kiállításán is bemutatott, annakidején világsikert aratott bensőséges és finom hangulatú *Anyánk* című márványszobra.

Stróbl Alajos szobrászata nem mentes ellentmondásoktól. Sikerei néha a könnyebb megoldás választására, felületességre birtak. Életművének egésze azonban a magyar szobrászat igen jelentős nyeresége.

Cifka Péter